

Список посилань

- Антонова, О., & Фамілярська, Л. (2019). Використання цифрових технологій в освітньому середовищі закладу вищої освіти. У *Відкрите освітнє e-середовище сучасного університету* (с. 10–22).
- Карплюк, С. О. (2019). Особливості цифровізації освітнього процесу у вищій школі. У В. Г. Кременя, & О. І. Ляшенка (Ред.), *Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку. Матеріали методологічного семінару НАПН України* (с. 188–197).
- Колеснікова, І. В. (2020). Цифровізація освітнього процесу в закладі післядипломної педагогічної освіти. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*, 78, 117–120.
- Соколюк, О. (2021). Вплив VR/AR на технології навчання й освітянські практики. У *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* (Вип. 60, с. 108–116).

УДК 37.017:502.131.1

Іван Пасічник,
аспірант Інституту професійної освіти НАПН України,
<https://orcid.org/0009-0005-0284-8720>,
e-mail: binet2008@gmail.com

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАСОБІВ, МЕТОДІВ ТА ПРИЙОМІВ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МОЛОДІ

Анотація. У статті розглядається важливість екологічної підготовки студентів медичних коледжів у контексті сучасних екологічних викликів. Проблема екологічного виховання набуває дедалі більшої актуальності через загострення екологічних проблем і їх вплив на здоров'я населення. Було встановлено, що більшість студентів демонструють низький рівень екологічної грамотності та мотивації до здорового способу життя. Пропонуються інтегровані методи навчання, що поєднують теоретичні знання з практичними вміннями,

а також рекомендації щодо активізації пізнавальної діяльності студентів.

Ключові слова: екологічна підготовка, екологічна свідомість, здоровий спосіб життя, екологічне виховання, екологічна культура.

IMPROVEMENT OF MEANS, METHODS AND TECHNIQUES OF ENVIRONMENTAL TRAINING OF YOUTH

Ivan Pasichnyk,
postgraduate student of the
Institute of Vocational Education of the NAES of Ukraine

Abstract. Relevance: the article examines the importance of environmental training of medical college students in the context of modern environmental challenges. The problem of environmental education is becoming more and more relevant due to the aggravation of environmental problems and their impact on the health of the population. It was established that most students demonstrate a low level of environmental literacy and motivation for a healthy lifestyle. Integrated learning methods that combine theoretical knowledge with practical skills are offered, as well as recommendations for activating the cognitive activity of students.

Key words: ecological training, ecological awareness, healthy lifestyle, ecological education, ecological culture.

У сучасному світі, де екологічні проблеми набувають все більш загрозливого характеру, екологічна підготовка молоді стає невід'ємною частиною освітнього процесу. Вона спрямована на формування екологічної свідомості, відповідального ставлення до природи та здорового способу життя. Особливо важливим є розвиток екологічної грамотності серед студентів медичних коледжів, адже вони, як майбутні медичні працівники, повинні не тільки володіти знаннями про вплив навколишнього середовища на здоров'я, але й вміти передавати ці знання своїм пацієнтам.

Актуальність теми удосконалення засобів, методів та прийомів екологічної підготовки молоді обумовлена декількома важливими чинниками. По-перше, глобальне загострення екологічних проблем вимагає від суспільства нових підходів до екологічного виховання, спрямованих на збереження довкілля та здоров'я людей. По-друге, сучасна освіта, зокрема в медичних закладах, повинна інтегрувати екологічні знання в професійну підготовку, щоб формувати у майбутніх фахівців стійкі навички та вміння, необхідні для екологічно відповідальної практики. По-третє, дослідження показують, що

традиційні підходи до екологічного виховання вже не відповідають вимогам часу, що вимагає розробки і впровадження нових ефективних методик, які активізують пізнавальну діяльність студентів та сприяють глибокому засвоєнню екологічних знань.

Таке удосконалення стає можливим через використання інтерактивних методів навчання, проектної діяльності, а також комплексного підходу, що поєднує теоретичні знання з практичними вміннями. Саме ці інноваційні підходи до навчання можуть забезпечити формування у молоді високого рівня екологічної культури та готовності до збереження навколишнього середовища.

Джерела дослідження. Аналіз наукових праць показує, що більшість дослідників акцентують увагу на необхідності формування у студентів екологічної свідомості та здорового способу життя. Однак, мало уваги приділяється інтеграції екологічних знань у професійно значущі вміння та навички, що є важливим для майбутніх медиків.

В. Прусак розробив програму наскрізної екологічної підготовки студентів, яка включає теоретичні та практичні аспекти екологічної освіти. Вона базується на інноваційних підходах, зокрема використанні інтерактивних методів навчання та проектної діяльності. Основна мета програми - формування у студентів стійкої екологічної свідомості та навичок екологічно безпечної поведінки (Прусак, В., 2012).

О. В. Коваль, О. Ф. Карпенко пропонують використовувати проектні технології в екологічному вихованні. Процес навчання розбивається на три етапи: підготовчий, практично-дослідницький та заключний. Підготовчий етап включає визначення тематики та планування роботи. Практично-дослідницький етап передбачає самостійну роботу студентів над проектами, а заключний - захист проектів та колективне обговорення результатів (Коваль, Карпенко, 2020).

Ці підходи забезпечують активну участь студентів у навчальному процесі, розвиток їхніх дослідницьких навичок та підвищення мотивації до навчання.

Вчені Інституту проблем виховання НАПН України акцентують увагу на важливості впровадження педагогічних методів, які сприяють формуванню екологічної культури молоді. Вчені наголошують на необхідності створення інтегрованих навчальних програм, що включають як теоретичні знання, так і практичні навички (Толочко, 2021).

Мета статті: аналіз методів та прийомів екологічної підготовки студентів, а також розробка рекомендацій щодо вдосконалення

навчального процесу для формування екологічної свідомості та здорового способу життя.

Методи дослідження. Для дослідження використовувалися методи анкетування, усне опитування студентів, аналіз програм підручників та навчальних посібників, узагальнення практики викладання спеціальних дисциплін у медичних коледжах. Дослідно-експериментальна робота проводилася з метою вивчення ефективності різних методів екологічної підготовки.

Результати й обговорення. Сучасний фахівець може успішно виконати свої функції лише тоді, коли він має ґрунтовні теоретичні знання, що дозволяють йому успішно вирішувати на їх основі конкретні практичні завдання, безперервно підвищувати свою професійну майстерність, оновлювати та поповнювати свої знання. Отже, стосовно нашої проблеми, студенти медичного коледжу мають бути озброєні новітніми досягненнями науки. При цьому організаційні форми, засоби, методи та прийоми навчання повинні сприяти глибокому, міцному оволодінню фундаментальними теоретичними знаннями та вміннями, застосовуючи їх на практиці. Тим часом у дослідно-експериментальній роботі встановлено, що більшість студентів демонструють байдуже ставлення до здоров'я, не замислюються про своє майбутнє, що свідчить про низьку їхню освіченість та вихованість. Анкетні дані студентів старших курсів свідчать про їх інтереси та перевагу благополуччю в житті, сім'ї, успішній кар'єрі, майбутній роботі, незалежному та забезпеченому матеріальному становищі, хорошому заробітку, самореалізації в престижній роботі. Ця обставина посилюється розвитком ринкових відносин економіки та життя нашої держави.

Престиж та масовість здорового способу життя серед студентів медичного коледжу є низькими. Проблема виховання здорової людини не має вирішального впливу на розбудову свідомості та психіки студентів. Мотиваційно-ціннісна орієнтація, визнання значущості здоров'я людини та їх власного здоров'я не знаходить підтримки у загальнотеоретичній, екологічній та медичній підготовці. Як наслідок – труднощі у викладанні теоретичних знань екології, відсутність екологічної грамотності студентів, переконаності у важливості збереження та зміцнення здоров'я, усвідомленої поведінки у реальному житті. Наприклад, у теоретичних матеріалах валеології акцент робиться на вивчення механізмів, що керують здоров'ям, профілактики можливих захворювань, раціонального харчування, ліквідації шкідливих звичок тощо. Питання ж стану довкілля життєдіяльності студентів та оточуючих людей залишаються незатребуваними.

Як відомо, концепція здорового способу життя спрямована на формування способів життєдіяльності людини, на її поведінку в реальному житті, зміцнення адаптивних можливостей її організму до навколишнього соціального та екологічного середовища. Ціннісний підхід до дослідження екологічної культури містить визнання її важливості: сенс діяльності особистості в соціумі; способів та засобів здійснення екологічної роботи; сенсу якостей особистості спеціаліста та необхідності їх формування.

Основні протиріччя епох, що породили сьгоднішні проблеми, полягають у тому, що людина дедалі більше долає безпосередню залежність від стихії природних сил і водночас зміцнює зв'язки України із природою. У зв'язку з цим все більше коло речовин і енергії втягується в життєдіяльність суспільства. Це проявляється: у прискореному темпі перетворення середовища життя та повільної його природної еволюції; потенційної безмежності духовного прогресу людини на основі соціальних програм: успадкування та порівняльної обмеженості фізичної зміни на базі генетичної програми; свавілля зміни природи при обмеженні біологічних можливостей людини.

Аналіз програм, підручників та навчальних посібників, узагальнення практики викладання спеціальних дисциплін у медичних коледжах свідчать про те, що вони націлені на забезпечення формування у майбутніх фахівців певної суми знань, що наводить на думку про необхідність процесу переведення теоретичних екологічних знань у професійно значущі вміння. Так, ставлення суб'єкта навчання до докілья часто не збігається ні зі змістом його знань про нього, ні з вже виробленими вміння навичками. Її стан зазвичай виступає джерелом емоційних реакцій, що відповідно до потреб та мотивів, особливо важливо для розвитку умінь оцінювання. Тут емоції розглядаються як діяльність оцінки інформації, що надходить у мозок, про зовнішній і внутрішній світ, яку відчуття і сприйняття кодують у формі його суб'єктивних образів. У цьому сила емоцій може зруйнувати думку, її вплив прийняття рішень, поведінка людини (Прокопович, 2015).

В акті пізнання об'єктивне значення природного середовища визначається студентом як би з боку та його цінність встановлюється безпосередньою його реакцією, від чого залежить «входження природи» в його життєвий досвід. Емоційне освоєння впливає на виникнення різних кордонів науково-пізнавальної діяльності та ціннісною свідомістю (Максименко, Зливков, Кузікова, 2015). На думку І. О. Святненко, ціннісна свідомість має широкий спектр форм - від емпіричної оцінки одиничних об'єктів і явищ (оцінка екологічного

стану даної водойми), до теоретично узагальнених оціночних суджень про моральні, естетичні та інші норми про те, що має бути і чого має бути. У сфері ціннісної свідомості, ставлення до довкілля вироблено як основи пізнання, а орієнтовано екологічну діяльність студентів (Святненко, 2016).

Однак не завжди ці види діяльності укладаються у рамки заняття. У такому разі фахівці визнають як найважливішу педагогічну умову екологічної освіти та виховання, поряд з теоретичним навчанням - організацію різноманітних видів діяльності на природі. Серед інших, знаходить застосування самостійна та позааудиторна робота, шляхи педагогічно організованої взаємодії студентів із навколишнім середовищем. Створюються спеціальні умови для виконання завдань (системи завдань) під час комплексних екологічних екскурсій, польової практики, які виступають як міжпредметні форми організації навчально-виховного процесу поглиблення шляхом конкретизації одержаних на заняттях, предметних знань та умінь. Маршрути екскурсій та поїздок вибираються таким чином, щоб у них поєднувалися частинки природи та антропогенний ландшафт для порівняльного вивчення «живої» та перетвореної природи.

Сучасна концепція екологічної культури фахівців виходить з принципу гармонійної оптимізації умов впливу людини на природу. В її основі лежить безпека життєдіяльності, захист від негативних чинників довкілля з метою збереження та зміцнення здоров'я людини. Формування усвідомленого ставлення студентів медичного коледжу до природи та здоров'я, що детермінує здоровий спосіб життя засобами навчання та виховання, передбачає звернення педагогічного процесу до когнітивної сфери його особистості, механізму внутрішнього світу, комплексу мотиваційних структур свідомості та поведінки. Спрямованість навчання та виховання на формування екологічних знань, умінь та навичок забезпечується мотивами ставлення до медичної праці, процесу навчання в коледжі, перспективою професійного зростання студентів, підвищенням їх соціального статусу, самовдосконаленням.

Навчальний процес у медичному коледжі, в процесі екологічного та валеологічного виховання піднімається на новий якісний рівень у отриманні знань, виробленні умінь та навичок, їх закріпленні у свідомості студентів. Тут є єдина методологічна думка, яка базується на заміні інформаційно-репродуктивного навчання активно-творчим, продуктивним. Цілеспрямована підготовка фахівців медичного профілю передбачає і має у своєму розпорядженні засоби комплексного педагогічного впливу на когнітивну і діяльну їх сферу

свідомості. Отже, зміст еколого-валеологічної освіти має включати природничий, морально-естетичний та практичний аспекти. Навчання в коледжі має формувати не тільки готовність фахівця до власної оптимальної взаємодії з природою та людиною, а й до екологічної, валеологічної освіти місцевого населення в умовах майбутньої роботи та нового місця проживання.

У гуманістичній традиції освіти, що базується на визнанні людини як унікального явища природи, загострюється бачення пріоритету суб'єктності, розвиток якої пов'язується з метою та змістом життя на планеті Земля. Розуміння студентами можливості впливу на життя людини та своє життя, свого права та відповідальності за розкриття своїх здібностей та творчого потенціалу призводить до осмислення значущості співвідношення між внутрішніми якостями особистості та цілеспрямованим впливом на суспільство та державу.

Природничо-науковий аспект змісту підготовки фахівців характеризується вивченням конкретних спеціальних предметів медичного характеру, адекватних отриманій спеціальності. Морально-естетичний її аспект базується на загальнолюдських принципах моральності та моралі, що визначаються традиціями способу життя суспільства та соціальними умовами існування, в яких формується, розвивається та діє людина. При цьому традиції способу життя народу є наслідком фундаментальних властивостей живого, які проявляються у світогляді людей, у побуті, суспільстві, поведінці та вчинках.

В організації навчального процесу зі засвоєння екологічних знань, умінь і навичок вкрай необхідне використання нових методів навчання, оптимальних засобів виховання, ефективних форм організації засвоєння знань, активізації пізнавальної діяльності, яку ми розуміємо не як збільшення обсягу навчальної інформації, її концентрацію, а як створення дидактичних і психологічних умов осмислення знань, включення студентів до навчального процесу на рівні інтелектуальної, особистісної та соціальної активності. Стає очевидним, що з розуміння особливостей пізнавальної діяльності, її активізації необхідне врахування зовнішніх умов (подразників), типу активності суб'єкта та його зв'язку з зовнішнім світом.

Як відомо в даній проблемі екології та здоров'я людини окреслюються дві лінії екологічних зв'язків природи і людини-фізіологічної та психологічної, що впливають на стан фізичного та психічного його стану. Їх розрив спричиняє порушення нормальних біоритмів взаємодії фізичних та психологічних процесів, руйнування єдиної аури людини та природи. Відродження цих зв'язків відновлює єдину природно-людську ауру, приносить відпочинок психіці і

фізіологічним системам, виконуючи функції фізичного та духовного, морально-естетичного оздоровлення у формуванні особистості (Морозова, 2001).

Підтримка екологічної рівноваги та здійснення екологічного захисту природи і людини в даний час розглядається не як благодійність, а як порятунок, відродження та розширене відтворення природного та чистого довкілля, найважливіших для життя та здоров'я цінностей: повітря, фауна та флори, води, озонового шару світового океану, нормального радіаційного фону, економічного та політичного благополуччя суспільства, соціальної та правової захищеності громадян, світу. Це можливо і досяжно тільки в тому випадку, якщо формування екологічної культури здійснюватиметься повсюдно з дитинства.

Педагогічна система екологічної підготовки спеціаліста має будуватися з урахуванням принципу природовідповідності розвитку людини та функціонування зовнішньої природи. При цьому екологічна психологія та педагогіка створюють умови для розробки психофізіологічних, екологічних установок та рекомендацій щодо організації процесу підготовки студентів. Порушення умов навчання - нервова втома, передбачає необхідність створення спеціальних творчих ситуацій у навчальній діяльності, що знімають напругу, що створилася.

Розгляд основних категорій та понять, що входять до кола знань, умінь та навичок екологічної підготовки, дає можливість докладно вивчити проблеми змісту процесу екологічного виховання та освіти особистості. Цей зміст зумовлюється необхідністю формування на основі широкого кола знань екологічного характеру свідомо-наукового ставлення до екологічних проблем; на емоційно-чуттєву основу морально-екологічного ставлення до них; на діяльно-практичній основі умінь їхнього реального дозволу. Головна проблема, що долається екологічним вихованням, полягає у протиставленні повсякденної, позаекологічної, утилітарної свідомості та екологічного безкультур'я.

Фундаментом свідомо-наукового ставлення до природи та здоров'я людини є власне екологічні знання, та ті, що взаємодіють з ними. Студент набуває цих знань в умовах коледжу із засобів масової інформації, самостійного вивчення наукової літератури та іншими способами самоосвіти. Основними з них виступають:

- знання, що стосуються основних закономірностей та взаємозв'язків у природі та суспільстві, порушення яких породжує негативні незворотні процеси, згубні для природи, суспільства та людини зміни;

- освітні предмети коледжу, що мають екологічно значуще тло: географія акцентує увагу на природних та економічних аспектах екології землі; фізика - на вивченні закономірних поєднань у природі, нехтування якими веде до згубних наслідків; ботаніка виявляє взаємозалежності у світі рослин; зоологія - в тваринному світі;

- всі інші науки, зрештою, покликані вивчати виконання головного закону природи - збереження великої, вічної і постійної рівноваги у природі, космосі, людині й у середовищі її проживання;

- джерела поповнення екологічних знань, формування екологічної свідомості студентів медичного коледжу: засоби масової інформації - передачі радіо та телебачення про рослини і тварин, стихійні лиха та екологічні катастрофи, руйнівну та природоохоронну діяльність людини;

- цілісна система екологічного знання, що формує свідомість та розвиває мислення, що показує взаємопов'язаність явищ в природі, космосі та суспільстві; як взаємодіє та діє у всіх цих середовищах людина;

- вимоги до сучасного фахівця - сформувати зруйнованість цивілізацією, урбанізацією, технізацією життя, свідому єдність людини з природою, розуміння себе як її продукту та неминучості повернення до неї;

- набуті знання, а з ними і усвідомлення обґрунтованості або неприпустимості перетворень у космосі, природі та суспільстві, про нешкідливі та небезпечні експерименти в промисловості, економіці, політиці, в соціальній, освітній та культурній сферах,

- формування екологічної свідомості не як вузькоспеціалізованого знання, а як інтегруючого, синтезуючого начала, що є обов'язковим і потужним елементом будь-якого цивілізованого світогляду - матеріалістичного, позитивістського, ідеалістичного, релігійного;

- розуміння екологічної свідомості як загальнолюдського чинника, здатного об'єднати інтереси всіх людей, незважаючи на їх політичні погляди, соціальний статус та релігійні переконання.

Фундаментальною змістовною частиною екологічної культури, що формує морально-естетичне ставлення до дійсності, на нашу думку, є:

- емоційно-чуттєві переживання, екологічна свідомість тільки тоді набуде дієво-стимулюючого значення, коли вона буде органічно підкріплена почуттями, емоційними співпереживаннями;

- емоційно-ціннісне, глибоко моральне ставлення до природи, суспільства, людей, до себе та свого здоров'я;

- моральна спрямованість навчання зорієнтована на розвиток у студента почуттів любові, совісті, переживання спілкування з природою та людьми як найвищого людського щастя; при цьому природа неморальна, вона з того боку добра і зла; вона чиста, безневинна і безкорислива, цілісна і єдина, детермінована та спонтанна;

- внутрішня сутність природи, її велич і спокій; доцільні дії та взаємодія учать людину моральності, усвідомленню свого місця у ній;

- єдність морального почуття існує і проявляється в естетичному почутті;

- усвідомлене відчуття природної краси, гармонії, здатність захопленого ставлення до неї, переживання почуттів прекрасного та піднесеного;

- зміст шкільної та передвищої освіти, всіх навчальних предметів, які враховують свою специфіку, що розкривають не тільки наукову, а й естетичну картину світу;

- роль та значущість предметів естетичного циклу, позашкільного художнього виховання, засобів масової інформації, виставок пейзажів, квітів; ботанічних садів, зоопарків та парків;

- необхідність формування у студентів екологічної культури через відображення в душі естетичного образу Природи, Людини;

- екологічна культура особистості, що опирається на її діяльнісно-практичне ставлення до дійсності, в тісній єдності з екологічною свідомістю, що розвивається, і почуттями; вона формується на основі спільної діяльності навчального процесу в різних напрямках: утворення надійної психологічної установки на діяльнісно-практичну, доцільну, науково та екологічно обґрунтовану творчість у природі, ноосфері, суспільстві, особистості; така установка має стати своєрідним контролем у свідомості кожного в процесі його діяльності, у природі та суспільстві;

- діяльно-практичне ставлення до природи нерозривно пов'язане з розвитком особистості студента, його сутнісних сил, здібностей, талантів та обдарувань;

- включення в діяльність усіх органів чуття, рецепторів, фізичних та інтелектуальних сил, працьовитості, ощадливості, підприємливості та господарності,

- діяльно-практичне ставлення здійснюється на основі відповідних умінь та навичок: екологічно нешкідливої творчої, охоронної, психо- та фізіотерапевтичної діяльності; лісівництва, садівництва та городництва; рільництва, тваринництва; організації живих куточків, лісопарків, ботанічних садів, міні-зоопарків;

здійснення зоотерапії, природотерапії, аутотренінгу, налагодження оздоровчого спілкування. Таким чином, екологічно культурну особистість майбутнього фахівця утворюють у єдності розвинену екологічну свідомість, морально-естетичне та діяльно-практичне ставлення. Основою процесу екологічної підготовки є такі положення:

- формуються відносини та взаємодія навчальної, соціальної та природного середовища: відчуття себе природною частиною природи, органічна єдність з нею;

- між людьми, тваринами та рослинами встановлюються інтуїтивні взаємовідчуття, взаємосприйняття;

- між студентами та суб'єктами середовища утворюються: безпосередні суб'єкт-об'єктні відносини; оволодіння екологічною культурою складає рівні розуміння оптимальної взаємодії з середовищем;

- загальна сенситивна загостреність сприйняття навколишньої дійсності недостатньо активна: становленню екологічної культури протистоїть урбанізація життя, що сприяє не екологічно продуманому входженню передмість до природи, а іноді навіть знищувальному вторгненню, наступу міста на неї;

- екологічна невихованість породжує в душі молодшої людини холодне, відчужене і утилітарно-споживацьке ставлення до природи, підриває природну основу її морального та естетичного розвитку.

Розроблена нами програма «Екологія та здоровий спосіб життя людини» виховання та навчання студентів є координуючим документом емоційно-напруженої екологічної освіти, що включають навчальну діяльність, самостійну роботу та позааудиторну реалізацію отриманих знань, умінь та навичок. Тому здійснення цього процесу проходить: у контексті розуміння наукових праць та літературних творів; зустрічей із цікавими людьми – мандрівниками – знавцями, умільцями, майстрами, геологами, здатними захоплююче передати своє мистецтво спілкування з природою.

На наш погляд, розвиток екологічного ставлення студентів до діяльності має ґрунтуватися на усвідомленні не лише себе, своєї особистості та суб'єктності існування, а у створенні умов виникнення та розвитку свідомої взаємодії з природою та людьми на базі суб'єкт-об'єктних та суб'єкт-суб'єктних відносин, з урахуванням наступних положень:

- оволодіння науковими знаннями про природу та суспільство, усвідомленого безпосереднього та опосередкованого, через мистецтво, естетичного сприйняття краси, крихкості, беззахисності явищ реального світу;

- розширення можливостей розуміння студентами гостроти екологічних проблем і необхідності екологічного захисту планети і всього живого;

- майбутні фахівці мають бути активними у свідомій, екологічно-творчій діяльності: професійній роботі та досвіді сімейного, шкільного та позашкільного їх виховання; наявні в них знання повинні переростати в уміння активної допомоги фермерським господарствам, лісництвам, екскурсіям та походам рідним краєм, при вивченні екологічних проблем.

В екологічній освіті та вихованні дедалі більше усвідомлюється та контролюється фахівцями прагнення до активного самопрояву та самоствердження за рахунок особистісних властивостей та здібностей. Реалізація екологічних ідей у практичній діяльності може бути здійснена засобом встановлення гуманних відносин у навчанні, побуті та роботі через інтелектуально-моральну діяльність природного та соціального характеру з урахуванням:

- негативного, аморального соціального оточення, що несе в собі відчуженість від природи та людей;

- породження байдужості, черствості, атрофії відповідальності, що перестає в жорсткість за допомогою урбанізації, технізації, політизації життя, розпалювання інтересу до зброї, пристрасі до наживи будь-якими засобами, псевдоромантики браконьєрства, пропаганди жорстокості, жахів та насильства, що перекривають шляхи до екологічного виховання ;

- важливості збереження у студентів чутливості та схильності до гуманної та екологічно творчої діяльності через розширення та поглиблення програмного матеріалу екологічного виховання; предмети природного, гуманітарного та медичного циклів можуть бути об'єднані та пронизані основними системами та змістотвірними екологічними ідеями;

- необхідність розкриття ідеї єдності світу, природи, ноосфери та навчальних дисциплін у проблемі екологічного порятунку природи та людини;

- наповнення екологічним змістом навчальної роботи студентів з урахуванням організації їх творчої інтелектуально-практичної діяльності;

- усвідомлення власної суб'єктивності та індивідуальності сприйняття суб'єктивності природи, інших;

- встановлення суб'єкт-суб'єктних відносин між людьми, людиною і природою, її тваринним та рослинним світом,

- здатність прийняття буття інших істот, відчуття своєї спільності з ними, випробування на собі рятівної сили їхньої прихильності.

Висновки. Для підвищення ефективності екологічної підготовки студентів медичних коледжів необхідно впроваджувати інтегровані методи навчання, що поєднують теоретичні знання з практичними вміннями. Необхідно створювати умови для активної участі студентів у природоохоронній діяльності та формуванні екологічної свідомості.

Формування екологічної культури молодого фахівця - це озброєння природоохоронними знаннями, вміннями та навичками в галузі психології спілкування, створення екологічно та морально чистої людини. Духовна чистота тут постає як умова розвитку екологічного світогляду особистості майбутнього професіонала. У зв'язку з цим необхідні:

- зосередження уваги на розвитку в молодих людях інтелігентності, суб'єктно-особистісного ставлення до всього живого та умов його нормального існування;

- забезпечення формування екологічної свідомості, відчуття, вольової, екологічно доцільної дії щодо природи, суспільства, самого себе та інших людей;

- активне ставлення до природи як нормального доквілля: свідомого ставлення до повітря, води, землі, лісу, рослин, трав, плодів, моря, гір, всіх тварин і птахів; раціональної взаємодії з багатством, що забезпечує життя;

- повернення до природи, надання їй суб'єктивного сенсу і значення, як набуття свого начала.

Список посилань

Прокопович, Т. А. (2015). *Емоційна стабільність як умова прояву соціальної адаптованості художньо обдарованої особистості* (Дис. ... канд. психол. наук, 19.00.01). Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки.

Максименко, С. Д., Зливков, В. Л., & Кузікова, С. Б. (Ред.). (2015). *Особистість у розвитку: психологічна теорія і практика* (430 с.). Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка.

Святненко, І. О. (2016). Ціннісна свідомість як реєстр панування і домінування в гендерних культурах: соціосистемологічний аспект. *Грані: Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах*, 9, 60–67.

Морозова, Л. (2001). Виховання екологічної культури особистості. *Вища освіта України*, 2, 88–92.

- Прусак, В. Ф. (2012). Підготовка викладача до здійснення наскрізної екологічної освіти майбутніх дизайнерів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 66, 114–117.
- Коваль, О. В., & Карпенко, О. Ф. (2020). *Організація проєктної діяльності екологічного спрямування в початковій школі: навчально–методичний посібник* (96 с.). Десна Поліграф.
- Толочко, С. (2021). Визначення аксіологічних принципів формування екологічної компетентності школярів. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та молоді*, 25(2), 160–172.

УДК 373.1:004.7:377.8

Андрій Гуржій,

доктор технічних наук, професор,
дійсний член (академік) НАПН України, головний науковий
співробітник лабораторії електронних навчальних ресурсів
Інституту професійної освіти НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0001-6923-0830>,
e-mail: a.m.hurzhii@gmail.com

Микола Пригодій,

доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з
наукової роботи Інституту професійної освіти НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0001-5351-0002>,
e-mail: prygodii@ukr.net

ПРИНЦИПИ РОЗРОБЛЕННЯ ЦИФРОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Анотація. Розглянуто принципи розроблення цифрової навчальної платформи для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. Акцент зроблено на інтеграції сучасних технологій, адаптивності навчальних програм та розвитку цифрових компетентностей майбутніх кваліфікованих робітників. Обґрунтовано принципи, що сприяють створенню доступного та безпечного освітнього середовища, яке відповідає потребам майбутніх кваліфікованих робітників та ринку праці: інформатизації освіти,